

κάρβουνο

κάρβουνο, το, ουσ. [<μσν. κάρβουνον <κάρβων <λατιν. carbo], το κάρβουνο· ειδικό μολύβι από άνθρακα που χρησιμοποιούν οι σχεδιαστές ή οι ζωγράφοι, καθώς και αυτό το σχέδιο που γίνεται από αυτό το μολύβι: «σχεδίασε το πορτρέτο μου με κάρβουνο || πόσο τιμάται αυτό το κάρβουνο;». (Ακολουθούν 17 φρ.)·

- *αναμμένο κάρβουνο*, σοβαρό πρόβλημα, δύσκολη υπόθεση: «δεν ανέχομαι άλλο, κάθε αναμμένο κάρβουνο που αντιμετωπίζετε να το φορτώνεται στις πλάτες μου»·

- *έγιναν όλα κάρβουνο*, κατακάηκαν, απανθρακώθηκαν τα πάντα, επήλθε ολοσχερής καταστροφή μετά από πυρκαγιά: «πήρε το σπίτι του φωτιά κι έγιναν όλα κάρβουνο»·

- *έγινε κάρβουνο, α.* (για πρόσωπα ή δάση) απανθρακώθηκε: «ο δασοφυροσβέστης τυλίχτηκε στις φλόγες κι έγινε κάρβουνο || από ένα παλιοσίγαρο έγινε κάρβουνο το δάσος». **β.** (για ερωτευμένους) έλιωσε από ερωτικό πόθο: «μ' ένα της φιλί έγινε κάρβουνο ο δικός σου». **γ.** (για φαγητά) κήκε ολοσχερώς: «ξεχάστηκε μπροστά στην τηλεόραση κι έγινε κάρβουνο τ' αρνάκι που είχε στο φούρνο»·

- *εδώ σε θέλω κάβουρα, να περπατάς στα κάρβουνα*, βλ. λ. [κάβουρας](#)·

- *είναι για κάρβουνα ή είναι για τα κάρβουνα ή είναι για κάρβουνο*, (για τροφές) μπορεί ή πρέπει να ψηθεί στα κάρβουνα: «τα παϊδάκια είναι για κάρβουνα, ενώ οι κουτσουμούρες είναι για τηγάνι»·

- *κάθομαι στα κάρβουνα ή κάθομαι σ' αναμμένα κάρβουνα*, έχω μεγάλη αγωνία, ανησυχία, αδημονώ για κάτι: «έμαθε πως πήρε άδεια ο γιος του, και κάθεται σ' αναμμένα κάρβουνα, μέχρι να 'ρθει να τον σφίξει στην αγκαλιά του». (Τραγούδι: *αχ, Γκράτσι, να μη σε δω Γκράτσι, γιατί σε κάρβουνα αναμμένα έχω κάτσει*)·

- *κάνω κάρβουνο, α.* (για πρόσωπα ή για δάση) απανθρακώνω: «η φωτιά έκανε κάρβουνο τους θαμώνες του κέντρου || η πυρκαγιά έκανε κάρβουνο το δάσος». **β.** (για ερωτευμένους) λιώνω από ερωτικό πόθο: «με μια της ματιά έκανε κάρβουνο το φίλο σου». (Δημοτικό τραγούδι: *να κι αν μ' είδανε κι αν δε μ' είδανε 'γω δε νοιάζομαι και δε σκιάζομαι είμαι η Κανελιά και με δυο φιλιά κάρβουνο κάνω το Λια*). **γ.** (για φαγητά) καίω ολοσχερώς: «ξεχάστηκε στο τηλέφωνο, που μιλούσε με τη φιλενάδα της, κι έκανε κάρβουνο το φαγητό που μαγείρευε»·

- *κάρβουνο να πάνεις, χρυσάφι να γίνεται*, είδος ευχής. Συνών. *σκατά να πάνεις, χρυσάφι να γίνεται*·

- *κάρβουνο πάνει, χρυσάφι γίνεται*, είναι πολύ ικανός ή πολύ τυχερός στις διάφορες επιχειρηματικές του δραστηριότητες: «πάω να τρελαθώ μ' αυτόν τον άνθρωπο, γιατί κάρβουνο πάνει, χρυσάφι γίνεται». Συνών. *σκατά πάνει, χρυσάφι γίνεται*·

- *καυτό κάρβουνο*, βλ. συνηθέστ. *αναμμένο κάρβουνο*·

- *μ' άφησε σ' αναμμένα κάρβουνα*, με άφησε σε μεγάλη αγωνία: «δε μου 'πε τίποτα για το δυστύχημα που έγινε και μ' άφησε σ' αναμμένα κάρβουνα, γιατί στο λεωφορείο μέσα ήταν κι ο γιος μου»·

- *να καούν τα κάρβουνα!* έκφραση αδιαφορίας για όσα άσχημα μπορεί να συμβαίνουν γύρω· λέγεται σε στιγμές μεγάλου κεφιοῦ·

- *πατώ σ' αναμμένα κάρβουνα*, αντιμετωπίζω πολύ δύσκολη κατάσταση: «δεν πήγε καλά η τελευταία δουλειά που έκανα και πατώ σ' αναμμένα κάρβουνα»·

- *πού πας ξυπόλυτος στα κάρβουνα!* βλ. συνηθέστ. *πού πας ξυπόλυτος στ' αγκάθια!* λ. *αγκάθι*·

- *ρίχνω κάρβουνα στη φωτιά*, βλ. συνηθέστ. *ρίχνω λάδι στη φωτιά*, λ. *λάδι*·

- *τι θες καημένε κάβουρα να περπατάς στα κάρβουνα;* βλ. λ. [κάβουρας](#)·

- χρυσάφι να πιάνει, κάρβουνο να γίνεται, είδος κατάρας·

- χρυσάφι πιάνει, κάρβουνο γίνεται, το άτομο για το οποίο γίνεται λόγος, από ανικανότητα ή από ατυχία καταστρέφει οικονομικά ακόμη και την πιο κερδοφόρα δουλειά με την οποία καταπιάνεται: «είναι πολύ γκαντέμης άνθρωπος, γιατί χρυσάφι πιάνει, κάρβουνο γίνεται». Πρβλ. *άνθρακες ο θησαυρός*.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας